

Comparison of Sensation Seeking in Sex Addicts, Stimulant Addicts, Opioid Addicts and Normal Individuals

Farshid Alipour¹,
Saber Saeidpour²,
Jafar Hasani²

¹ MSc in Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Education, Kharazmi University, Tehran Iran

² Associate Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Education, Kharazmi University, Tehran, Iran

(Received February 7, 2015 ; Accepted June 2, 2015)

Abstract

Background and purpose: The aim of this study was to compare the level of sensation seeking among sex addicts, stimulants addicts, opioid addicts and normal individuals.

Materials and methods: In a causal-comparative study subjects were selected using purposive sampling. They were 28 cases of sexual addicts, 34 case with opioid addiction, 30 case with addiction to stimulants and 30 normal individuals. Zuckerman sensation seeking scale was applied to collect the data.

Results: The results showed significant differences in the levels of sensation seeking between the three studied groups and normal individuals. The highest and lowest levels of sensation seeking were observed in sex addicts and opioid addicts, respectively.

Conclusion: According to the findings, people with different types of addiction have different levels of sensation seeking. Therefore, it is needed to focus more on intervention programs based on type of addiction.

Keywords: Sexual addiction, addiction to stimulants, opiates addiction, sensation seeking

J Mazandaran Univ Med Sci 2015; 25(125): 135-138 (Persian).

بررسی هیجان خواهی در افراد مبتلا به اعتیاد جنسی، اعتیاد به محرک‌ها، اعتیاد به مواد افیونی و افراد بهنجار

فرشید علی پور^۱
صابر سعید پور^۲
جعفر حسنی^۳

چکیده

سابقه و هدف: هدف از انجام پژوهش حاضر، مقایسه سطح هیجان خواهی در بین افراد مبتلا به اعتیاد جنسی، اعتیاد به مواد محرک، مواد افیونی و افراد بهنجار بود.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع تحلیلی است. نمونه‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس (۲۸ فرد مبتلا به اعتیاد جنسی، ۳۴ فرد مبتلا به اعتیاد به مواد افیونی، ۳۰ فرد مبتلا به اعتیاد مواد محرک و ۳۰ نفر بهنجار) و لحاظ کردن معیارهای ورود انتخاب شدند. از پرسشنامه هیجان خواهی زاکرمن برای گردآوری اطلاعات استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که هر سه گروه مبتلا به اعتیاد تفاوت معنی‌داری با گروه بهنجار داشتند. هم‌چنین در بین سه گروه مبتلا به اعتیاد، گروه مبتلا به اعتیاد جنسی بالاترین و گروه مبتلا به اعتیاد به مواد افیونی کمترین میزان هیجان خواهی را دارا بودند.

استنتاج: با توجه به یافته‌های این پژوهش، نوع اعتیاد فرد با میزان متفاوتی از هیجان خواهی همراه است که این امر لزوم توجه بیشتر به مداخلات منطبق با نوع اعتیاد را آشکار می‌سازد.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد جنسی، اعتیاد به مواد محرک، اعتیاد به مواد افیونی، هیجان خواهی

مقدمه

در اعتیاد جنسی اشاره شده است. هیجان خواهی پیش‌بین مناسبی برای رفتارهای جنسی، هم‌جنس خواهی و دگر جنس خواهی و فراوانی روابط و علائق جنسی می‌باشد (۲). علی‌رغم وجود داروهای مؤثر در درمان اعتیاد به الکل، مواد افیونی و سیگار، متأسفانه هنوز داروی مناسبی که در درمان اعتیاد به مواد محرک مؤثر باشد، در دسترس نیست و به همین دلیل مباحث روان‌شناختی در این دسته از مواد بیش‌تر مورد توجه می‌باشد. با توجه به وجود پژوهش‌های اندک در بررسی زیربناهای شخصیتی

اعتیاد اختلالی با عود مزمن است که مشکلات متعددی را برای فرد به وجود می‌آورد. یکی از عوامل سبب‌شناسی اعتیاد، هیجان خواهی می‌باشد که به‌عنوان گرایش به جستجوی تجارب جدید تعریف شده و از مهم‌ترین زمینه‌های آسیب‌پذیری برای اختلالات اعتیاد شناخته شده است (۱). در مبحث اعتیاد جنسی، هیجان و تنظیم هیجان به‌عنوان عوامل سبب‌شناسی مطرح و عنوان شده است که اعتیاد جنسی مکانیزمی برای تنظیم خلق می‌باشد. در پژوهش‌های متفاوتی به نقش هیجان خواهی

E-mail: alipoorfarshid@yahoo.com

مؤلف مسئول: فرشید علیپور - تهران: خیابان شهید مفتاح، دانشگاه خوارزمی

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۲. دانشیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۱۸ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۱۳۹۴/۱/۱۵ تاریخ تصویب: ۱۳۹۴/۳/۱۲

جدول شماره ۱: نتایج تحلیل واریانس یک‌راهه

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	مجدور [η]
هیجان خواهی کل	بین گروهی	۱/۰۴	۳	۰/۳۵		
	درون گروهی	۱/۳۷	۱۱۸	۰/۰۱	۲۹/۶۸*	۰/۵۷
	کل	۲/۴۱	۱۲۱	—		
تجربه جویی	بین گروهی	۳/۷۰	۳	۱/۲۴	۳۹/۵۴*	۰/۶۸
	درون گروهی	۳/۶۹	۱۱۸	۰/۰۳		
	کل	۷/۴۰	۱۲۱	—		
بازداری زدایی	بین گروهی	۳/۲۲	۳	۱/۰۷		
	درون گروهی	۳/۴۱	۱۱۸	۰/۰۳	۳۷/۱۵*	۰/۵۸
	کل	۶/۶۳	۱۲۱	—		
حساسیت به یکتاخوانی	بین گروهی	۱/۴۰	۳	۰/۴۸		
	درون گروهی	۵/۷۱	۱۱۸	۰/۰۵	۹/۶۴*	۰/۵۹
	کل	۷/۱۲	۱۲۱	—		
ماجراجویی	بین گروهی	۲/۵۵	۳	۰/۸۵		
	درون گروهی	۷/۵۴	۱۱۸	۰/۰۶	۱۳/۳۰*	۰/۶۴
	کل	۱۰/۰۹	۱۲۱	—		

* $p < 0.001$

جدول شماره ۲: نتایج آزمون تعقیبی شفه

متغیر	گروه‌ها	اعتیاد جنسی	مواد محرک	مواد افیونی	بهنجار
هیجان خواهی کلی	اعتیاد جنسی	—	۰/۰۳	۰/۱۵**	۰/۲۳**
	مواد محرک	-۰/۰۳	—	۰/۱۲**	۰/۲۰**
	مواد افیونی	-۰/۱۵**	-۰/۱۲**	—	۰/۰۷*
تجربه جویی	اعتیاد جنسی	—	۰/۰۳	۰/۲۰**	۰/۴۴**
	مواد محرک	-۰/۰۳	—	۰/۱۷**	۰/۴۱**
	مواد افیونی	-۰/۲۱**	-۰/۱۷**	—	۰/۲۳**
بازداری زدایی	اعتیاد جنسی	—	۰/۰۴	۰/۲۱**	۰/۴۱**
	مواد محرک	-۰/۰۴	—	۰/۱۷**	۰/۳۷**
	مواد افیونی	-۰/۲۱**	-۰/۱۷**	—	۰/۲۰**
حساسیت به یکتاخوانی	اعتیاد جنسی	—	-۰/۰۱	-۰/۱۱	-۰/۲۷**
	مواد محرک	۰/۰۱	—	-۰/۰۹	-۰/۲۵**
	مواد افیونی	۰/۱۱	۰/۰۹	—	-۰/۱۶*
ماجراجویی	اعتیاد جنسی	—	۰/۰۶	۰/۳۰**	۰/۳۳**
	مواد محرک	۰/۰۶	—	۰/۲۳**	۰/۲۷**
	مواد افیونی	-۰/۳۰**	-۰/۲۳**	—	۰/۰۳

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

نتایج نشان می‌دهد که در هیجان‌خواهی کل، گروه دارای اعتیاد جنسی، مواد محرک و مواد افیونی تفاوت معنی‌داری نسبت به گروه بهنجار داشتند. تفاوت معنی‌داری بین گروه دارای اعتیاد جنسی و مواد محرک مشاهده نشد. در بین گروه‌های دارای اعتیاد جنسی و مواد محرک با گروه مواد افیونی نیز تفاوت معنی‌داری وجود داشت. هیجان‌خواهی کل و خرده مقیاس‌های آن،

اعتیاد جنسی و مواد محرک، هدف پژوهش حاضر مقایسه میزان هیجان‌خواهی در افراد مبتلا به اعتیاد جنسی، مواد محرک، افیونی و افراد بهنجار بود.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع تحلیلی است. سی فرد معتاد به مواد محرک، ۳۴ معتاد به مواد افیونی و از میان معتادان گمنام جنسی ۲۸ نفر، گروه بهنجار نیز تا حد امکان با هم‌تاسازی در متغیرهای جمعیت شناختی با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به گروه‌ها شامل سم‌زدایی، حداقل سواد و عدم مصرف داروهای روان‌پزشکی و تشخیص روان‌پزشک بود. برای جمع‌آوری اطلاعات از مقیاس هیجان‌خواهی زااکرمین استفاده شد.

یافته‌ها و بحث

پس از بررسی هم‌تاسازی بودن گروه‌ها، به منظور مقایسه چهار گروه در ابعاد هیجان‌خواهی، ابتدا از تحلیل چندمتغیری واریانس استفاده شد. نتیجه آزمون M باکس [$F(45, 33297/73) = 1/30$; $p > 0/01$] نشان داد که ماتریس کواریانس متغیرهای وابسته در گروه‌ها همسان است و می‌توان از تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده نمود. نتیجه آزمون چند متغیری لامبدای ویلکز [$p < 0/001$] [F(12, 304) = 18/08] معنی‌دار بود.

معنی‌دار بودن این آزمون نشان می‌دهد که در ابعاد هیجان‌خواهی بین چهار گروه تفاوت معنی‌دار وجود دارد، ولی این معنی‌داری مشخص نمی‌کند که گروه‌ها در کدام ابعاد با یکدیگر تفاوت دارند. برای این منظور از تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شد (جدول شماره ۱).

چهار گروه در نمره کل هیجان‌خواهی و خرده مقیاس‌های آن با یکدیگر تفاوت معناداری داشتند. برای بررسی این تفاوت از آزمون تعقیبی شفه استفاده شد (جدول شماره ۲).

اختلالات، هیجان‌خواهی می‌باشد. رابطه هیجان‌خواهی بالا با رفتارهای پرخطر جنسی و تعداد فراوان این رابطه‌ها به اثبات رسیده است (۷). در تبیین این یافته می‌توان به نقص در کارکرد سیستم دوپامینرژیک که با جستجوی رفتارهای تازه مرتبط می‌باشد اشاره کرد. در سبب‌شناسی اعتیاد جنسی، اختلال در تنظیم هیجان، اختلال در بازداری رفتاری و انحراف سیستم حساسیت به پاداش مطرح شده است (۸). در نهایت با توجه به سطح متفاوت هیجان‌خواهی در افراد مبتلا به اعتیاد جنسی، مواد محرک و مواد افیونی با نمونه بهنجار، یافته‌های پژوهش حاضر گویای این حقیقت می‌باشد که در برنامه‌های پیشگیری و درمانی نقش متغیر هیجان‌خواهی و ابعاد آن را با توجه به نوع اعتیاد همواره بایستی در نظر گرفت.

میانگین گروه مبتلا به اعتیاد مواد افیونی، مواد محرک و اعتیاد جنسی نسبت به گروه بهنجار با تفاوت معناداری بیش‌تر بود که با پژوهش‌های قبلی (۴،۳) همسو می‌باشد. در تبیین این رابطه می‌توان به عواملی مانند وجود سیستم فعال‌ساز رفتاری قوی‌تر که با هیجان‌خواهی مرتبط است اشاره نمود. این سیستم به‌عنوان تبیین‌کننده‌ی اختلالات مصرف مواد شناخته‌شده است (۵). افراد دارای سطح بالای هیجان‌خواهی به دلیل سطح اضطراب پایین و تحریک‌پذیری و تکانش‌گری بالا در برخورد با محرک‌هایی مانند مواد اعتیادآور، خطرات آن‌ها را کم‌تر پیش‌بینی کرده و گرایش بالایی به مصرف این مواد دارند. این افراد خواهان لذت‌های جدید هستند و به تجربه‌های تازه و بعضاً پرخطر نیازمندند تا به سطح برانگیختگی برسند (۶). اعتیاد جنسی در طبقه اعتیاد‌های رفتاری قرار می‌گیرد که مشخصه‌ی اصلی این دسته از

References

1. Ersche KD, Turton AJ, Pradhan S, Bullmore ET, Robbins TW. Drug addiction end phenotypes: Impulsive versus sensation-seeking personality traits. *Biol Psychiatry* 2010; 68(8): 770-773.
2. Gaither GA, Sellbom M. The Sexual Sensation Seeking Scale: Reliability and validity within a heterosexual college student sample. *J Pers Assess* 2003; 81(2): 157-167.
3. Woicik PA, Stewart SH, Pihl RO, Conrod PJ. The substance use risk profile scale: a scale measuring traits linked to reinforcement-specific substance use profiles. *Addict Behave* 2009; 34(12): 1042-1055.
4. Kastner RM, Sellbom M. Hyper sexuality in college students: the role of psychopathy. *Personal Individual Differ* 2012; 53(5): 644-649.
5. Fowles DC. A motivational theory of psychopathology. In: Spaulding W, (ed). *Integrated views of motivation and emotion*. Vol 41. Lincoln: the Nebraska Symposium on Motivation University of Nebraska Press; 1994. p. 181-238.
6. Leeman RF, Hoff RA, Krishnan-Sarin S, Patock-Peckham JA, Potenza MN. Impulsivity, Sensation-Seeking, and Part-Time Job Status in Relation to Substance Use and Gambling in Adolescents. *J Adolesc Health* 2014; 54(4): 460-471.
7. Gullette DL, Lyons MA. Sensation Seeking, Self-Esteem, and Unprotected Sex in College Students. *J Assoc Nurses AIDS Care* 2006; 17(5): 23-31.
8. Lesch KP, Bengel D, Heils A, Sabol SZ, Greenberg BD, Petri S, et al. Association of anxiety-related traits with a polymorphism in the serotonin transporter gene regulatory region. *Science* 1996; 274(5292): 1527-1531.